ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 25ης Ιουλίου 2006

κατόπιν αιτήματος της Τράπεζας της Ελλάδος αναφορικά με σχέδιο διάταξης νόμου για τις αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών

(CON/2006/38)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 3 Ιουλίου 2006 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα της Τράπεζας της Ελλάδος για τη διατύπωση γνώμης αναφορικά με σχέδιο διάταξης νόμου για τις αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών (εφεξής «σχέδιο διάταξης νόμου»).

Η αρμοδιότητα της ΕΚΤ για τη διατύπωση γνώμης βασίζεται στο άρθρο 105 παράγραφος 4 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και στο άρθρο 2 παράγραφος 1, τρίτη περίπτωση της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998 σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων[1], καθώς το σχέδιο διάταξης νόμου αφορά εθνική κεντρική τράπεζα (ΕθνΚΤ). Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη περίοδος του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

1. Σκοπός του σχεδίου διάταξης νόμου

1.1 Με το σχέδιο διάταξης νόμου σκοπείται η θέσπιση ενός ολοκληρωμένου καθεστώτος προστασίας των καταναλωτών όσον αφορά συναλλαγές επί χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών προσφερόμενων από πρόσωπα υποκείμενα στην εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Το σχέδιο διάταξης νόμου αποσκοπεί ειδικότερα στην εκχώρηση αρμοδιοτήτων στην Τράπεζα της Ελλάδος για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τα ακόλουθα: i) τη διαφάνεια των συναλλαγών σε χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες και ii) την προστασία των καταναλωτών οι οποίοι συναλλάσσονται με πρόσωπα υποκείμενα στην εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, συγκεκριμένα, η αρμοδιότητα περιλαμβάνει τη θέσπιση κανόνων όσον αφορά τον υπολογισμό των επιτοκίων, την έκδοση πάσης φύσεως μέσων πληρωμής, τους φορείς χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, τη διαφήμιση πιστώσεων, το δικαίωμα υπαναχώρησης του

1 ΕΕ L 189 της 3.7.1998, σ. 42.

καταναλωτή από συμβάσεις χρηματοπιστωτικής φύσης ή πρόωρης λύσης τους και την εκ μέρους των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων υποχρέωση πληροφόρησης των καταναλωτών. Εξάλλου, το σχέδιο διάταξης νόμου θεσπίζει υπέρ της Τράπεζας της Ελλάδος αρμοδιότητες επιβολής κυρώσεων στην περίπτωση μη συμμόρφωσης με τους παραπάνω αναφερόμενους κανόνες, καθώς και τις διαδικασίες επιβολής των εν λόγω κυρώσεων.

1.2 Ακόμη, η παράγραφος 3 του σχεδίου διάταξης νόμου προβλέπει τη σύσταση διαβουλευτικού οργάνου με την από κοινού συμμετοχή του Υπουργείου Ανάπτυξης και της Τράπεζας της Ελλάδος, με σκοπό την εφαρμογή και διαμόρφωση βέλτιστων πρακτικών για την αποτελεσματική προστασία των καταναλωτών, την ενσωμάτωση των σχετικών κοινοτικών οδηγιών και την προώθηση προγραμμάτων εκπαίδευσης τόσο των καταναλωτών όσο και του προσωπικού των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

1.3 Τέλος, το σχέδιο διάταξης νόμου ρυθμίζει την αστική ευθύνη των καταστατικών οργάνων και του προσωπικού της Τράπεζας της Ελλάδος για τις πράξεις ή τις παραλείψεις τους κατά την εκτέλεση καθηκόντων τους αναγόμενων σε δραστηριότητες τις οποίες η Τράπεζα της Ελλάδος ασκεί κατ' ανάθεση δημόσιας εξουσίας. Εν προκειμένω το σχέδιο διάταξης νόμου θεσπίζει ευθύνη συλλογικού οργάνου ή μέλους του προσωπικού μόνο σε περίπτωση ύπαρξης δόλου ή βαριάς αμέλειας.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Όσον αφορά την εκχώρηση στην Τράπεζα της Ελλάδος νέων αρμοδιοτήτων στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών, η ΕΚΤ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή στο γεγονός ότι τα νέα καθήκοντα που προβλέπονται στην παράγραφο 1.1 δεν περιλαμβάνονται στις λειτουργίες των ΕθνΚΤ που καθορίζονται στο καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Με την επιφύλαξη, πάντως, της εξουσίας του διοικητικού συμβουλίου κατά το άρθρο 14.4 του καταστατικού, η ΕΚΤ δεν θεωρεί ότι τα παραπάνω αναφερόμενα καθήκοντα παρακωλύουν τους στόχους και τα καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ).

2.2 Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι σύμφωνα με την τελευταία πρόταση του άρθρου 14.4 του καταστατικού τα νέα καθήκοντα που προβλέπονται στις παραγράφους 1.1 και 1.2 θα πρέπει να εκτελούνται υπ' ευθύνη της Τράπεζας της Ελλάδος και δεν πρόκειται να θεωρούνται ότι αποτελούν μέρος των λειτουργιών του ΕΣΚΤ.

2.3 Σε γενικές γραμμές η ΕΚΤ χαιρετίζει την ανάθεση στην Τράπεζα της Ελλάδος, σύμφωνα με το σχέδιο διάταξης νόμου, νέων αρμοδιοτήτων για τη διασφάλιση της διαφάνειας των όρων και διαδικασιών των συναλλαγών προσώπων που υπόκεινται στην εποπτεία της τελευταίας (δηλ. πιστωτικών ιδρυμάτων, εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης, πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, αμοιβαίων εγγυήσεων, διαμεσολάβησης στις τραπεζικές αγορές, ταμείων αντεγγύησης και ανταλλακτηρίων συναλλάγματος). Η επιβολή συγκεκριμένων απαιτήσεων

διαφάνειας όσον αφορά τις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές, σε συνδυασμό με την αποτελεσματική παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις αυτές, εκτιμάται ότι θα επιτρέψει στους καταναλωτές να συγκρίνουν ευκολότερα τα διαφορετικά προσφερόμενα προϊόντα και υπηρεσίες και ότι κατ' αυτό τον τρόπο θα μπορούσε να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός στους φορείς διαμεσολάβησης. Ακόμη, οι εν λόγω αρμοδιότητες συνάδουν με τους σκοπούς της εποπτείας του χρηματοπιστωτικού τομέα που καθορίζονται στο καταστατικό της Τράπεζας της Ελλάδος. Εν προκειμένω η ΕΚΤ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή στο άρθρο 55Α του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, το οποίο ορίζει ότι «[ε]πίσης, η εποπτεία αποβλέπει στη διαφάνεια των διαδικασιών και των όρων των συναλλαγών των υποκειμένων σ' αυτή». Πράγματι, σκοπός τόσο της προληπτικής εποπτείας όσο και της προστασίας των επενδυτών/καταναλωτών είναι να διασφαλιστεί η ευρωστία της χρηματοπιστωτικής αγοράς και η διαφύλαξη της εμπιστοσύνης στην αγορά. Ωστόσο, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι σε αμφότερες τις παραπάνω λειτουργίες προσδίδεται επαρκής και ισότιμη έμφαση και ότι υπάρχουν οι κατάλληλες οργανωτικές προϋποθέσεις προς επίτευξη του στόχου αυτού. Ως εκ τούτου, κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση η πρόθεση της Τράπεζας της Ελλάδος να υπαγάγει τις αρμοδιότητες που εκχωρούνται με το σχέδιο διάταξης νόμου σε συγκεκριμένη Διεύθυνση.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 *Αποκλειστική αρμοδιότητα της Τράπεζας της Ελλάδος*

Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι η εν γένει θέσπιση κανόνων κατά τις παραγράφους 1.1 και 1.2 θα εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Τράπεζας της Ελλάδος. Μια τέτοια αποκλειστική αρμοδιότητα όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών θα ανταποκρίνεται και στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Τράπεζας της Ελλάδος για άσκηση εποπτείας στα πρόσωπα του άρθρου 55Α του καταστατικού της. Η ΕΚΤ επικροτεί το γεγονός ότι η Τράπεζα της Ελλάδος θα έχει την αρμοδιότητα θέσπισης κανόνων όσον αφορά τη διαφάνεια των συναλλαγών επί χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και προϊόντων προσφερόμενων από εποπτευόμενα πρόσωπα, καθώς μια τέτοια ρύθμιση θα μπορούσε να ενισχύσει τη σαφήνεια και αποτελεσματικότητα του κανονιστικού πλαισίου στην Ελλάδα, διασφαλίζοντας παράλληλα τόσο την επαρκή προστασία των καταναλωτών όσο και ισοτιμία όρων.

3.2 *Οικονομική ανεξαρτησία της Τράπεζας της Ελλάδος*

Η ΕΚΤ παρατηρεί ότι τα νέα καθήκοντα των παραγράφων 1.1 και 1.2 πρόκειται να απαιτήσουν την εκ μέρους της Τράπεζας της Ελλάδος δέσμευση σημαντικών πόρων, ανθρώπινων και οικονομικών, για τη διεκπεραίωση καθηκόντων πέραν των λειτουργιών που ειδικότερα προβλέπονται στο καταστατικό. Κατά πάγια άποψη της ΕΚΤ[2], «[τ]α κράτη-μέλη δεν πρέπει να στερούν τις ΕθνΚΤ από τους επαρκείς οικονομικούς πόρους που είναι απαραίτητοι για να ασκούν

2 Βλ. π.χ. Έκθεση για τη Σύγκλιση του 2004 της ΕΚΤ, σ. 28.

τα καθήκοντά τους που αφορούν το ΕΣΚΤ ή το Ευρωσύστημα, ανάλογα με την περίπτωση». Συνεπώς, η ΕΚΤ προσδοκά ότι κατά τον προγραμματισμό της μεταβίβασης περαιτέρω αρμοδιοτήτων στην Τράπεζα της Ελλάδος θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα προκειμένου να διασφαλιστεί πως δεν θα επηρεάζεται η λειτουργική ικανότητα της τελευταίας όσον αφορά την άσκηση καθηκόντων που αφορούν το Ευρωσύστημα.

3.3 *Θέσπιση κοινού διαβουλευτικού οργάνου*

Η ρύθμιση της παραγράφου 3 του σχεδίου διάταξης νόμου θα μπορούσε να ενισχυθεί μέσω της ανάθεσης στο διαβουλευτικό όργανο που πρόκειται να θεσπιστεί με τη συμμετοχή της Τράπεζας της Ελλάδος και του Υπουργείου Ανάπτυξης του καθήκοντος της οργάνωσης διαβουλεύσεων με ενώσεις καταναλωτών, αξιολόγησης των εν λόγω διαβουλεύσεων και μεταφοράς των αποτελεσμάτων τους στην πράξη. Μια τέτοια ρύθμιση εκτιμάται πως θα εναρμονίζεται με προβλεπόμενες βέλτιστες κοινοτικές πρακτικές στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών[3].

3.4 *Καθεστώς ευθύνης*

Η ΕΚΤ επιδοκιμάζει τη ρύθμιση της παραγράφου 4 του σχεδίου διάταξης νόμου, η οποία αντανακλά επαρκώς τις θεμελιώδεις αρχές της αποτελεσματικής τραπεζικής εποπτείας που υιοθέτησε η Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας («Core Principles for Effective Banking Supervision»)[4], απαιτώντας την προστασία από την προσωπική και θεσμική ευθύνη για πράξεις εποπτείας που τελούνται καλόπιστα από τα όργανα και το προσωπικό της Τράπεζας της Ελλάδος κατά την άσκηση των εποπτικών τους καθηκόντων.

Η παρούσα γνώμη θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα της ΕΚΤ.

Φρανκφούρτη, 25 Ιουλίου 2006.

[υπογραφή]

Ο πρόεδρος της ΕΚΤ

Jean-Claude TRICHET

---

3 Βλ. π.χ. την τροποποιημένη πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος κοινοτικής δράσης στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών (2007-2013), COM(2006) 235 τελικό.

4 Οι εν λόγω αρχές είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση http://www.bis.org/publ/bcbs30a.pdf.